

Tale til dimissionen 2014

Karl Krohn Schaldemose

Ordrup Gymnasium

Det var en af de her sædvanlige morgener, hvor jeg til trods for at have time i A3, besluttede mig for at skynde mig ned i kantinen i 5-minutters pausen for at få en kop kaffe. Der var kø, og stemningen var ikke synderligt præget af stress. Det var midt i denne lidt langsomme og stadig sløve morgen i kantinen, at jeg kom til at tænke. Jeg kom til at tænke på OG, på at mine tre år på skolen snart var slut, og på at den her skole har været helt speciel – det' jo OG.

Det er mangfoldigheden, glæden, OG-ånden, venskaberne, festerne, de søvnige morgentimer og tolerancen – det er alle de her ting, vi fra vores første dag på OG har stiftet bekendtskab med, og som hver dag siden har formet os til at blive de studenter, vi i dag er blevet.

Men alle de her ord – og alle de kvaliteter vi tillægger dem – kender vi alle sammen godt. Det er ord, der udadtil definerer os som skole, men nogle gange kan man have en tendens til at glemme, hvad de egentlig betyder for os. Vi har hørt om, og levet efter, disse kvaliteter de sidste tre år, og har nærmest per automatik formidlet dem videre, når folk har spurgt ”hvad er OG?”. Fordi vi haft den gymnasietid, vi har haft, er det så åbenlyst for os, at vi nogle gange glemmer at reflektere over, hvad det i virkeligheden betyder. Nogle gange kan det, der er allermest åbenlyst, være det der er allersværest at se. Det var det, der gik op for mig den sløve morgen i kantinen. Det gik op for mig, at jeg ikke med 100 procent sikkerhed umiddelbart kunne sige, hvad OG er. Hvad er det i grunden, OG har betydet for os, og hvad er det, vi tager med videre herfra, når vi efter i dag, hver og en, vil gå forskellige veje? Hvad er det, den skole, som vi dimitterer fra i dag, egentligt har gjort ved os, og den måde vi går til verden på?

Jeg har forsøgt at koge det ned til en enkelt sætning. En enkelt sætning, der sammenfatter alt, hvad vi har lært på OG, og en enkelt sætning vi kan tage med videre i dag. På vores tid på OG har vi *lært, hvordan man tænker*.

Mange af jer tænker måske ”jeg vidste da godt, hvordan man tænker – tror han, jeg er idiot? ”. Det er nu ikke en fornærmelse, fordi det handler ikke om vores evne til at tænke matematisk eller samfundsvidenskabeligt, det handler om, at vi har evnen til at vælge, hvad vi vil tænke på.

Jeg tror, vi alle sammen kender det, når man ser en film eller læser en bog, så har man et bestemt billede af, hvad der er vigtigt, og man tillægger bestemte ting en særlig værdi – hvis en anden så

kommer og har et andet syn på samme film eller samme bog, så er de helt forkert på den. Så har de misforstået pointen. Det samme gælder for hverdagen og alt, hvad vi oplever. Den samme hændelse kan have vidt forskellig betydning for to forskellige mennesker, givet deres forskellige religion, baggrund og deres måde at danne mening ud fra oplevelser. Det er jeg sikker på, at I alle kender.

Vi laver dog ofte den fejl, at vi tror, den måde vi går til verden på, og hvad vi tillægger mening, ikke et personligt og bevidst valg, men noget der er forudbestemt, som var det skrevet i vores DNA.

Det lugter lidt af arrogance, når man er 100 procent sikker på, at man selv altid har ret, og man har oplevet hændelsen på den rigtige måde. Det som at ”lære hvordan man tænker” handler om, er at være en smule mindre arrogant. At være bevidst omkring, at de ting, som man er sikker på, er rigtige, ofte viser sig at være fundamentalt forkerte. Her kommer et eksempel på, hvor jeg er helt galt på den: Alt i min eksistens peger på, at jeg er det absolutte centrum i universet. Den vigtigste, og mest ægte person i verden er mig. Vi snakker sjældent om den her ego-dyrkelse, fordi det er så socialt uacceptabelt – men det gælder for os alle sammen. Det er den *standardindstilling*, vi er født med.

Der er ingen oplevelse, du har haft, hvor du ikke er i midten. Den verden, vi erkender, er foran OS, eller bag ved OS. Til venstre eller til højre for OS. Andre folks tanker og følelser skal først kommunikerer til os, men vores egne er så umiddelbare og vigtige og ægte.

”At lære hvordan man tænker” har i virkeligheden en meget dybere og vigtig betydning – At lære at tænke betyder i virkeligheden at have kontrol over, hvordan og hvad man tænker.

Det betyder at være opmærksom og bevidst nok til at *vælge*, hvad man retter sin opmærksomhed imod, og *vælge* hvordan man drager mening fra ens oplevelser – at sætte sig ud over den standardindstilling, der er så selvcentreret.

Netop *det* har OG lært os, og netop den pointe er vigtig at tage med, når vi dimitterer i dag.

Der er nemlig en ting, man aldrig snakker om i dimissionstaler: hverdagen - rutinen, vanerne, kedsomheden. I tre år har OG dannet rammerne for vores hverdag. I tre år har vi stået op om morgenen, taget i skole, slæbt vores bøger op ad trappen, taget hjem og lavet afleveringer, for så at gentage det hele dagen efter, som en anden Sisyfos. Det kan virke kedeligt og meningsløst – og det er det også nogen gange, og det er det, der gør, at folk bliver skoletrætte og frustrerede. Men på OG

har vi lært, at det ikke behøver at være sådan. Vi har lært, at vi selv kan vælge at give vores hverdag og rutiner mening. Vi har lært, at vi ikke behøver køre efter vores standardindstilling, men at vi har valget til at rette vores opmærksomhed mod det, som giver mening for os, og tillægge de små ting værdi. Opleve den tynde kaffe fra kantinen, eller den kedelige time kl. 15 – og se den som meningsfuld.

Denne her indstilling og denne her evne til at være bevidste og opmærksomme, som OG har givet os, har gjort vores 3 år helt specielle. Men det er ikke mindst også en lektie, vi skal tage med os, når vi i dag dimitterer – og skal ud og skabe vores liv.

Forestil jer, I har haft en lang dag på jeres hårde studie, eller krævende arbejde, og det eneste I har lyst til er at komme hjem, få noget mad, måske slappe af en times tid, og så hurtigt i seng, fordi I skal op dagen efter og starte forfra. Men så kommer I hjem i jeres lejlighed og finder ud af, at jeres køleskab er tomt. Modvilligt bevæger I jer ned i supermarkedet, det er overproppet, fordi alle de andre med hårde studier eller jobs, også skal ned og købe ind. Og I kan ikke finde det, I skal bruge, belysningen er ubehagelig, og supermarkedet uoverskueligt. Og når I så endelig finder det, I skal bruge og bare gerne vil hjem, er der kø ved kassen, fordi der ikke er nok kasser åbne, hvilket er dumt og frustrerende. Osv. Osv. – springer ting over, da der er et langt program.

Vi har nok alle prøvet en lignende situation en gang eller to, hvis vi har været alene hjemme, men det har endnu ikke været en del af vores rutine. Dag efter dag, måned efter måned, år efter år. Men det er ikke pointen! Pointen er, at det er ved irriterende situationer som dette, at *valget* bliver vigtigt. Rutinen og lange køer giver mig tid til at tænke. Hvis jeg ikke træffer et bevidst valg, om hvad jeg vil tænke, bliver jeg vred og irriteret, hver gang jeg skal gennemleve denne rutine – ganske simpelt fordi min standardindstilling forsikrer mig om, at disse situationer handler 100 procent om mig. Om min sult, om min træthed, om mit ønske om bare at komme hjem. Og alle andre er bare i vejen. Og se hvor dumme og frastødende de ser ud. Se hvor irriterende og uforskammet det er at snakke højlydt i telefon i supermarkedet. Og se hvor utroligt og personligt uretfærdigt det hele er. Hvis jeg vælger at tænke sådan – FINT! Det gør mange af os. Bortset fra, at tænke på den her måde, er så nemt og automatisk, at det ikke behøver at være et valg. Det er vores standardindstilling. Det er den automatiske og ubevidste måde, jeg vil opleve hverdagen på, når jeg kører på den standardindstilling, der sætter mig som universets absolutte centrum og siger, at mine umiddelbare behov skal diktere verdens prioriteter.

Hvis vi virkelig lærer, hvordan man tænker, lærer at være opmærksom, så vil vi vide, at vi har andre valg. Det vil faktisk være muligt for os at stå i den her kedelige og frustrerende situation og se den som meningsfuld.

Det er værdien ved en rigtig og god uddannelse, som den vi har fået på OG, og det er den vigtigste kvalitet, vi tager med os videre. Vi kan selv bevidst vælge, hvad der har mening for os, og hvad der ikke har. Det, vi behøver, er bare opmærksomhed og bevidsthed omkring, hvad OG har givet os. Alternativet er underbevidstheden – standardindstilling. Følelsen af, at verden er meningsløs og frustrerende.

Når vi i dag går herfra, vil vi alle gå hver vores vej. Og vi vil alle møde situationer, hvor det er nemmest bare at bruge standardindstillingen. Men fordi vi har gået på OG, så ved vi, at det ikke behøver være sådan. Fordi vi har gået på OG, har vi lært, at vi kan slå den her standardindstilling fra, og slå OG-indstillingen til. OG-indstillingen der indebærer fælleskab, tolerance, opmærksomhed og bevidsthed.

Tak!